

Inserati se sprejemajo in volja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema upravništvo
administracija in ekspedicija na
Starem trgu št. 16

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 pr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu žična
števil. 190.

Izhaja poltrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Česka in naša opozicija.

II.

Jedna mati je imela dva sina. Starejši, ki je dosegel 20 let, se je sprl s svojo materjo, in je šel po svetu, češ, da se mu pri materi slabo godi. Po svetu je mnogo grenkega užil, a vtrdil se je, navadil delati, in kot samostalen mož živeti. Mlajši sin pa, 19 let star, kateremu se pri materi nič bolje godilo ni, ostal je vendar doma, ni imel poguma, da bi se bil na lastne noge postavil, ampak je vedno le pri materi podpore beračil, stradal, trpel in ostal otrok. Praša se sedaj: kateri od teh dveh sinov bo poprej postal samostojen gospodar? Kateri je za to bolj sposoben? Odgovor je lehak: tisti, ki je svet poskušal, ki zna, kaj je za življenje potrebno, in tudi vé, kako se pridela. In prašajmo nadalje: katerega sina bo mati bolj spoštovala? Življenja skušnja nas uči: Mati bo starejšega sina bolj spoštovala; kajti, čeravno se je z njo sprl in zaradi svojega odhoda zameril, vendar ga spoštuje, ker si zna sam svoj kruh služiti, in upanje ni izključeno, da se enkrat z njim zopet spravi; in potem jej bo lahko na stare dni pomagal. Mlajši sin pa ne kaže nobene prave samostojnosti, in čeravno ga morda bolj ljubi, ker je bolj pokoren, spoštuje ga pa gotovo manj, ker mora vedno le za njega skrbeti, kakor za otroka, in tako jej dela le skrbi.

Razložiti si to primero ni ravno težko. Mati je Avstrija; starejši sin je Čeh, in mlajši sin je, recimo, Slovenec. Mati Avstrija sedaj sicer ni zadovoljna s svojim sinom Čehom, ki je nastopil svojo pot, pasivno politiko; vendar vidimo, da ga že bolj spoštuje, nego Slovenca, ki neče nič sam za se skrbeti, vse le od matere pričakuje; ona si misli: ta Čeh je

sicer trmast, vendar energičen in shaja sam, ter se mu bolje godi, kar sam za se skrbi, kakor drugim mojim otrokom, ki moram jaz zanje skrbeti! Rada bi se že s Čehom sprijaznila, znal bi jej vendar le mnogo pomagati in zato slišimo že iz Dunaja besede: Dobro bi vendar le bilo, ko bi Čehi prišli v državni zbor, da bi nam pomagali ustavljati se prenapetim terjatvam Madjarov, s svojimi dobrimi in modrimi svetom in delom v drugih nadlogah, ki nas stiskajo, ali nam še le pretijo! Glejte, tako je prišel Čeh s svojo pasivno politiko do spoštovanja, kakor je Kellersperg rekel „ich habe die čechische Opposition achten gelernt.“ Učil sem se spoštovati narod česki! Zdaj pa naj mi naši oportunisti povedo, kedaj se je v državnem zboru še enaka beseda o nas slišala? In vendar smo bili bolj pridni, in smo šli v državni zbor! Kako to, pové moja gorenja primera.

Zoper pasivno politiko se navajata pri nas dva razloga:

1. V prvo pravijo „mi nemamo državnega prava, kakor Čehi, toraj se nemamo na kaj naslanjati, nemamo uzroka izstopiti.“

Ta izgovor je piškav. Prazna je misel, da česko državno pravo dela Čehi močne. Močne jih dela samo njih lastna energija: vsaka Plevna (to je: nevtrjeno mesto) postane trdnjava, če jo Osman (to je: hraber človek) brani, in noben Metz (trdnjava na Francoskem) nič ne koristi, če ga brani kakov Bazain! Da bi si naši politiki vendar to zlato resnico dobro predočili. Dasi nimamo nikakega historičnega prava, priborimo si lahko čisto novo pravo, ki nam bo morda še bolj ugajalo, nego je kako fevdalno historično, lahko si ga priborimo, samo, da smo hrabri, vztrajni, požrtvovalni; a nič nam ne bi koristilo najlepše pi-

sano pravo, ako smo take šalobarde, da ga braniti ne moremo. Duh in volja velja, papir ne koristi nič.

Naredimo si svoj narodni program, in za tistega se borimo z vso močjo.

2. Drugi zopet ugovarjajo: „Pri nas ne gre, kakor pri Čehih, oni so politično bolj izurjeni, a naši ljudje bi se vednih volitev naveličali, in bi nazadnje nemškutarje volili na mesto slovenskih deklarantov.“

A tudi ta izgovor je piškav in jako, jako boječ in strahopeten. Kakor bi sodni dan nastopil, če bi se naši kmetje za prvokrat tu pa tam na limanice vsedli! Za prvo pa prašam: kje pa so Čehi ono politično izurjenost zadobili? Ali mar ne v vednih bojih, in ker so jih češki rodoljubi dosti podučili? K besedi „podučili“ moram omeniti, da se pri nas za politični poduk ljudstva malo ali nič ne stori, in ravno s tem so Čehi največ pripomogli do politične zrelosti svojega ljudstva. Prašam pa ali nam ni mogoče, kar je Čehom mogoče bilo? Le plašljivec in omahljivec bo rekel, da ne.

Tudi mi imamo dosti okrajev, na katere se zanašati smemo, in če bi morali v šestih letih šestkrat voliti, volili bodo vedno naše; posebno če se jim dobro razloži, da je tako najbolje. Dvomljive okraje pa pustimo v imenu božjem nemškutarjem; naš narod zaradi tega ne bo poginil, in če delamo in podučujemo, mora se končno tudi tam narodna zavest zbuditi, in v šestih letih znamo jih nazaj dobiti!

Omenil bom še nekaj: Za časa Giskro-vega ministerstva so bili izstopili Poljaci, Slovenci in Tirolci, in takoj je bil državni zbor razpuščen, prišlo je Slovanom prijaznejše ministerstvo Potockega, ker brez Čehov, Poljakov,

Majhna podoba iz velikega okvirja.

(Prigodba iz južno-bosenske vstaje.)

Popisala Milica Vatreanova.

I.

Vzroki krvave vojske na balkanskem polotoku, ktere pomenljivost in razširjenost se še presoditi ne daste, kakor tudi vstaje, ki je to vojsko rodila, so slehernemu znani.

Neizmerno zaničevanje človeških pravic in dostojnosti, samovoljnost brez meje in divja prevzetnost bile so lastnosti Osmanskega gospodstva od nekdanj, v katerih se odlikujejo Turki v vsih zadevah do svojih krščanskih podložnih še sedaj.

Stoletja je prenašala uboga raja v tistem zdihovalni kruti jarm sužnosti in bila je potrpežljiva podlaga ptujčevi peti.

Ne strah, ampak upanje je zadrževalo rajo pred uporom zoper svoje zatiralce, zakaj Jugoslovan ne pozna nikakoršnega strahu. Vidivši, kako se je ves omikan svet potegnil za

uboge zamorske sužnje, kako se je Italija podpirala, kako je Nemčija svoje rojake ptuji vladi iztrgala, je tudi on upal — ali njega, nar bolj usmiljenja vrednega sužnja pod solucem — njega, se nikdo ni spomnil.

Težko mu je bilo pri srcu, pa obupnost mu je vnela ogenj vstaje, da je stegnil svojo mirno in žuljavo roko po orožji s klicem: „Sloboda ali smrt!“ ter se vzdignil zoper svoje trinoge.

Ko je švignil plamen vstaje na jugu, je svet pozabivši, da se kje sužnji živijo, debelo pogledal; potem je pa zaničljivo govoril o nek-kih bosenskih, drobnjskih in konjskih tatovih; in še le, ko se je jel razlegati jok in stok iz tisučerih gri zatiranega ljudstva po vsej Evropi, je pozornost postal, in sedaj — sedaj je vsaj ves izobraženi svet v tem edin, da je Jugoslovan tudi — človek. Veliko jih je sicer še dandanes, ki bi tudi radi temu oporekali, in to so tisti ljudje, ki imajo usta polna slobode in pravice, pa ji vendar tlačeni raji odrekajo.

Pa naj nam bo v tolažbo, da je taci v primeri le malo, in da ne bodo mogli koles svetovne zgodovine ustaviti.

Že več kot dve leti traja vstaja v turškem carstvu, ktera se je iz majhne iskric v Hercegovini razvnela in potem švignila v Bosno in v Bulgarijo kakor žareč plamen, ki se nikakor pogasiti ne da. Dve majhni državi ste se potem za nesrečne svoje brate po veri in krvi potegnile, in zdaj se je privalila silna vojska od severja, ktera bo turško gospodstvo nad Jugoslovani razbila.

Moj namen pa je prijaznemu čitatelju popisati majhno, pa resnično prigodbo iz začetka bosenske vstaje.

II.

V sandjakatu bihačkem je majhna vas Cvetnič, ktera stoji, ali boljše rečeno, je stala tik avstrijske meje, avstrijski vasi „Osredke“ nasproti, komaj uro hoda od nekdanje mejne postaje Srb.

Kakošna da je bila vas Cvetnič, ali lepa, ali ne, ne morem povedati, ker je bila kakor

Slovencev, Tirolcev, Rusinov, Dalmatincev si vendar avstrijskega parlamenta misliti ne moremo. Zakaj so šli potem zopet nazaj? Odgovor na to vprašanje nam daje zadnji govor ministra Ungerja o bankinem načrtu. In če bi samo Slovenci, Moravci in Dalmatinci izstopili, bi bil to hud vdarec za centralizacijo.

To je moje mnenje. Radoveden sem na argumente, ki se nam bodo za aktiviteto našli. Vse slovensko občinstvo pa povabim, naj sodi potem med mojimi razlogi in med onimi, ki jih bodo navedli nasprotniki.

Z bojišča.

Osman paša zastoj pričakuje pomoči od Mehmed Alija. Kakor se iz Sofije telegrafno poroča berlinski „Nationalztg.“ moral se je Mehmed Ali umakniti iz Orhanije, ko so Rusi 24. t. m. osvojili Etropol. V ruskem glavnem stanu pričakujejo vsak trenutek padec Plevne in že pripravljajo za turško posadko potrebnega živeža.

Še bolj kakor po osvojitvi Etropole bode prišel Mehmed v zadrego po vojni srbski, ki se ima jutri 29. novembra vzdigniti na boj, kakor prav zanesljivo poroča „Presse“. „Pol. Corr.“ pa naznanja, da bode Srbija vojsko pričela v sredi meseca decembra. Glavni stan kneza Milana odide 7. dec. v Paračin, na sv. Andreja dan pa se bode oklicala samostalnost Srbije.

Črnogorci so po noči od 24. do 25. t. m. vzeli trdnjavi Nehaj z 22 topovi in Golobrd, ter imajo v svoji oblasti vso deželo, med Črnogoro in Bojano, pa med morjem in Skaderskim jezerom razun barskega gradu, kterege pa na vso moč oblegajo. Iz Kerfa se je sicer več vojnih ladij turških odpeljalo proti severu, omenjenim krajem na pomoč, pa vihar na morji jim je hudo nagajal. Vojska, ki je pa od Skadra hitela tovarišem na pomoč, je bila razpršena in je pobegnila nazaj ter za seboj razdejala most čez Bojano. Duhovniki osvojenih krajev so se knezu poklonili kot svojemu rešitelju. Katoličani in muhamedani se radovoljno pridružujejo črnogorski vojni ter se med seboj skušajo, kdo da bo bolje vstregel knezu in njegovi vojni.

Ruske zmage pa Angleži.

Padec Karsa je napravil velik hrup v gležkem časopisji, ki žuga, da se bode angleško brodovje ustavilo pred Carigradom, če Rusi osvojijo Erzerum ali Drin. Bojazen, da

bi Rusija kedaj utegnila Angležem Indijo vzeti, je tako velika, da so angleški politiki vsi vznemirjeni, in kedar Rusi v Aziji prodirajo, naj bo v Khokandu, ali v Armeniji, vselej se jamejo strahu tresti, in da bi svojo smešno plašljivost zakrili, jamejo jo krikom na Rusijo izraževati. Tako tudi sedaj, ko so Rusi osvojili Kars. Res je, da Rusi Karsa ne bodo več nazaj dali; res je, da imajo s Karsom tudi celo Armenijo v oblasti, a za Indijo se vendar ni treba bati; Kars je od Indije še daleč, daleč, in Rusi mislijo na vse prej, nego na to, da bi sedaj, ali kedaj v kratkem v Indijo marširali. V istini je tudi tam narod, ki šteje čez 150 milijonov duš in ki čaka rešitve iz grabežljivih krempljev angleških; pa čas za to še ni prišel; pride pa enkrat gotovo. Jugoslovani so morali 500 let na rešitev čakati, tako bodo tudi oni še nekaj časa potrpeti morali. Rusija bo po tej vojski tako vpehana, da bo morala vsaj deset let počivati, in potem jo čakajo še vse druge in bližje potrebe in dela, nego podjarmljenje Indije.

Angleški strah je toraj čisto prazen in škoda je za vse stotine milijonov, katere so Angleži v turško vojsko vtaknili, ker jim ta denar nikoli nobenih obresti nesel ne bo.

Kolikor se pa tudi hudujejo, vendar mislimo, da Angleži vojske z Rusijo ne bodo začeli; ker sami vedo, da jih ne bi čakalo družega, ko velika blamaža. Če Anglija spravi 100.000 mož na noge, bi bilo to največ, kar premore, in tako armado Rusi na salati pojedó. Mogli bi k večem Odeso in še par pomorskih mest bombardirati, kjer se pa na suho pokažejo, bodo tepeni. Angležka bi bila le nevarna, ako bi stopila v zvezo s kako velevladjo na suhem, kakor Francijo ali Avstrijo. Pa kakor sedaj politični barometer kaže, se bo težko kaka vlast našla, da bi hotela Angležem kostanj iz žrjavice pobirati.

Ravno v tem smislu o Angleški sodijo tudi ruski listi. „Journ. de St. Petersburg“ odgovarjajoč nekaterim angleškim turkoljubnim listom, pravi da vzetje Karsa ne škoduje angleškemu interesom. Angleški interesi so bili naštet v znani okrožnici lorda Derbyja, ki pa ne omenja čisto nič o tem da bi se mogla angleška nevtralna politika spremeniti vsled vzetja Karsa. Od tod se lahko sklepa, da mnenje turkofilskega časništva ni vladino mnenje. Če je bila londonska borza včeraj v stisnjem položaji, ker se je čulo o neki angleški noti poslani v Petersburg, se je gotovo

zastoj vznemirjevala, ker kaj takega se zgodi dostikrat na borzah in nema zato nič veljave. Da se od Angleške sedaj ne more lahko pričakovati resen korak, potrjuje naj bolj važni angleški časnik „Times“, ki se ne vjema s pesimisti, ampak dokazuje da se mora Turčija sprijazniti s priznanjem neodvisnosti Rumunije in Srbije, z avtonomijo Bulgarije, Bosne in Hercegovine, če bi se prav napravile iz teh pokrajin vazalne kneževine s tujimi princi na čelu, če bi prav imele svoboden vhod v Bosphor in Dardanele vojne ladije vseh narodov, in če bi prav dobila Črnagora vse do sedaj privojevalne kraje in pristanišča. „Golos“ pravi, da se morajo te „Timesove“ besede pripoznati za zvesti izraz mnenja poštenjega dela angleškega naroda, kateri še ni oslepljen s kužnim turkoljubjem in vkoreninjeno bojaznijo pred Rusom.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 28. novembra.

V Pragi so imeli 26. t. m. občinske volitve, pri katerih so bili zopet izvoljeni vsi staročeski kandidati.

Hrvatski sabor, ki bi se bil imel sklicati prve dni meseca decembra, se boje ne bo še sošel, ker se ogerska vlada boji demonstracij. Kakor da bi se ne mogle napraviti i brez sabora.

Ogerka zbornica je sklenila, da se k smrti obsojeni ne bodo več obežali na vislice, ampak da se jim bode z giljotino glava odsekala.

Gališki listi objavljajo neko pismo sv. Očeta do svojega nuncija na Dunaju, v katerem mu naročajo, da naj izreče njih zahvalo nadškofom in škofom gališkim za znamenja vdanosti in ljubezni do sv. Očeta, ki so jih med popotovanjem papeževnega nuncija po Gališkem povsod razodevali.

Vnanje države.

Na Francoskem se razmere čedalje bolj poostrujejo. Mac Mahon je ministrom rekel, da se radikalni stranki ne bode vdal. Narodni skupščini je minister Welche predložil državni proračun ki se je izročil budgetnemu odseku v pretres, Levičnik Bardoux je izročil skupščini nujna predloga o premembi tiskovne postave in pa postave glede obležnega stana. Če se bode skupščina branila dovoliti državni proračun, pravi „Moniteur“, bode Mac Mahon senatu rekel, da naj se zopet razpusti skupščina, ali pa da on odstopi.

tisuč drugih vasi v Turčiji, — požgana; le še ogorelo drevje in veliko pogorišče sta priče tolikega zla, ki se je na tem kraju godilo.

Imenitnejši pa je bil Cvietnič memo drugih vasi zarad begluka t. j. grajščine bega Osman-a Kulenovič-a.

Begi na Turškem se imenujejo grajščaki, kateri imajo razširjena posestva, in na teh naseljeni kristjani so njihovi zakupniki, katerim dajejo samovoljno zemljišča v najem, ktere pa tudi lahko zopet spodijo. Večina bosenskih begov je slovanskega rodu; to pričajo njihova slovanska imena, in njihovi pradedi so bili pred malimi stoletji pravoslavni kristjani; pa kruto preganjanje, in tlačenje, ki so ga morali turški kristjani od nekdanj prenašati, je nektore rodovine nagnilo, da so krščanstvo zatajile in k mohamedanstvu prestopile, ki pa niso gotovo nikoli mislile, da bodo postali njihovi potomci kdaj narhujši preganjevalci vere, ktero so same le v sili zatajile.

Ti begi, katerih pradedje so bili tedaj kristjani, so zdaj ljutejši sovražniki krščanstva,

kakor pa pravi mohamedani sami. Na čelu vsim tim odpadnikom pa stoji bogati in mogočni rod Kulenovičev, ki ima velika posestva v južni Bosni, ki pa zapravlja ubogi raji trdo izterjano zakupnino v Bihaču, Lioni in Serajevu, ter pride na begluk le ob žetvi, da stiska in oropa svoje podložnike.

Davki, ktere raja državi plačuje, kakor: desetina, vojaški davek (kajti kristjanov ne jemlje na vojsko), debelija t. j. davek od živine (od drobnice in prešičev po grošu, od goved in konj pa po dva groša od glave na leto), domovina t. j. hišni davek, od ženitve, so primeroma manj hudi, kakor pa davki, ktere mora begom plačevati.

Begi pa so prave pijavke, ki izpijé nar boljše krvi zatirani raji; oni terjajo od vsega tretjino in kako? to je vredno kaj bolj pojasniti.

Noben kristjan ne sme pred žeti, dokler ne dobi privoljenja od svojega bega; pa ne da bi zaupal poštenosti kristjanovi, ampak pride sam k žetvi, ali pa pošlje svoje poblaščence,

ki se vsilijo po vrsti v hiše premožnejših kristjanov, dokler se žetev vrši.

Ko beg po hišah gostovaje se poseda in si ukazuje streči po svojih željah, mora raja noč in dan delati, da v zapovedanem času žetev dovrši.

Potem se deli. Od deset vreč vsacega žita dobi eno država, tri pa beg — se ve, da nar lepše; razun tega se še odškoduje za tiste prideljke, ki jih kristjani že pred žetvijo za vsakdanjo hrano porabijo.

Ako se pa zgodi, da ktera ženska oseba vsemogočnemu gospodu dopade in jo poželi, potem ni zadovoljen samo s tretjino, ampak mora tudi ta njegovi pohotnosti streči. Gorje hiši, ako bi se mu ktera ustavljala, ker zadela bi jo nar večje preganjanje in maščevanje; le malo je tako srčnih, da bi si zarad tega upale svojemu gospodu se ustaviti, zatoraj je pa tudi veliko bosenskih otrok, kakor njih roditelji sami potrjujejo, turške krvi.

(Dalje sledi.)

V senatu je levičnik Feray stavil nujni predlog, da naj se izvoli komisija, ki bo preiskovala vzroke, da hira kupčija. Pouyer-Quertier je rekel, da se to ne godi samo na Francoskem ampak tudi drugod. Predlog je bil enoglasno sprejet, ker ga je podpiral tudi kupčijski minister. — Po mestnih voglih bili so v noči od 26. do 27. t. m. nabiti oklici, ki vlado grde in ji žugajo. Več ko 100 oseb se je zaradi pijanstva in šuntarskih govorov zaprlo.

Iz Rima se je te dni zopet trobilo po svetu, da so sv. Oče jako šlabi in da se zdaj zdaj pričakuje njihova smrt. Bodo li mar zaradi tega manj časa živeli, ker liberalci vedno razglajajo njihovo zadno uro?

Turška vlada se je pri italijanski pritožila, da hoče Garibaldi neki napasti Albanijo, pa odgovorilo se ji je, da v Rimu o tej reči nič ne vedo. Tudi zaradi Grške je v veliki skrbi, ker ji je poslanec njeni iz Atin poročil, da je Grška z Rusijo sklenila prijateljsko zvezo. Vprašala je o tej reči grškega poslanca v Carigradu, ki ji je pa tudi odgovoril, da o tem prav nič ne ve.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane 23. novembra. (Žalost turkoljubom pa še nekaj.) Kdor ima kaj srca, se mu res morajo smiliti naši turkoljubi, ki že dalje časa pobešajo glave in klaverni hodijo po ulicah kakor senca. Tudi na javnih krajih, kjer so prej tako širokoustili se z oznanovanjem turške slave, so tihi ali če se že pogovarjajo, godi se to s tako zaduhlim, jetičnim glasom, da misliš, da imaš pred sabo samo bolnike, katerim je po zdravniku prepovedano na glas govoriti. Ruske zmage so se jim vlegle na pljuča in jim zaprle sapo.

Vendar pa, kakor se jetični človek vedno le tolaži, češ, da je njegovi bolezni kak drug vzrok, tako se tudi naši turkoljubi tolažijo, češ, da ruske zmage niso tako velike, ker jim je vzrok drug nego hrabrost, namreč ruski denar. Turški poveljniki so podkupljeni, pravijo, zato se dajo kar celi batalijoni poloviti. Poveljnik Karsa je bil podkupljen, drugače bi se ne bil podal. In če so tudi Rusi to trd-njavo z naskokom vzeli, se je to moglo zgoditi le na ta način, da so poveljniki ukazali svojim vojakom, naj beže. Tudi Muktar-paša je podkupljen, boste vidili, da bo kmalu Rusom prepustil Erzerum in se dal sam vjeti, da bo potem na Raskem kje dobil kako grajščino in pa knjezevski živel. Podkupljen je tudi Osman-paša, kajti če ne bi bil podkupljen, bi se bil že iz Plevne prebil ali pa Ruse našeskal. Zakaj se je pa dal tako zapaziti?

Tako in enako govore turkoljubi, ki nikakor nočejo pripoznati Rusom niti hrabrosti niti vojaške zmožnosti. Stavil bi, da bomo take misli kmalu brali tudi po turkoljubnih listih. „Wie der Schelm selbst ist, so denkt er über andere,“ ta pregovor pač velja o teh ljudeh. Mi Turkov nič ne obračunamo, ali tega pa vendar ne bi verjeli, da bi se turški poveljniki dali po ruskem denarju podkupiti: prej bo Donava tekla navzgor. Pač pa verjamemo radi, da naši turkoljubi druge sodijo po sebi; oni mislijo, da, kakor se sami v raznih prikah, o volitvah itd. dajo podkupiti z denarjem, tako delajo tudi drugi, posebno Turki; njim se že ne zdi mogoča kaka zmaga drugače, ko z denarjem. —

Naša „Laib. Ztg.“ ima dan za dnevom po več strani naznanil o posilnih dražbah, ki morajo biti plačana. Naznanilo je vsako drugo dru-

gemu podobno, le imena in dnevi so premenjeni. Vendar se plačuje ves prostor in sicer na stroške eksekutov, ki so že tako na kantu. Meni se to zdi nepotrebno. Ako bi se n. pr. opustil tisti uradni „formular,“ ki je zmiraj enak in bi se naznanjalo le ime eksekuta, kraj in vrednost stvari ter dnevi prodaje, bi se ubogemu eksekutu prihranilo več gld., kajti plačal bi vsaj tri četrtine manj, kakor mora plačati zdaj, in namen naznanila bi bil vendar dosežen popolnoma. Proč tedaj s tem zastaranim „formularjem,“ ki je huč davek prizadetim, a teče edino le v blagajnico lastništva „Laib. Ztg.“ Po mojih mislih je ta reč vredna vsaj kake interpelacije v državnem zboru, da bi se po kakem ukazu odpravil ta nepotreben in neopravičeni davek.

Iz ribniške doline. 22. novembra (Narodna zavest.) Matična narava je dokončala letošnji svoj tek. Skoro vse svoje sadove, koje je bila odločila za letos zemljanom, je oddala; od dela svojega utrujena se podaja k počitku. Razveseljavajoč krilati pevci so nas zapustili, zginita je krasota in vonjava cvetlic — vse spi smrtno spanje, vse je tiho in mrtvo. S tem stanom narave bi smel primerjati tukajšnje narodno in društveno življenje. Ni ga nikjer kotiča, kjer bi se razširjala ideja narodnosti, kjer bi se Ribničanje vnemali za brate svoje Slovane, kjer bi se učili spoznavati svet, in kjer bi se zabavali v zimskih večerih. Kako lepo je bila že začela tu delovati pred leti čitalnica, tudi dramatične igre smo videli že na njenem odru, a lepa rastlinica je zamrla, zgubivši svojega vnetega vrtnarja, predsednika. Od tedaj vedno peša vnetost za domačo reč, da na prste bi ti soštel rodoljube, ki še niso okuženi od pogubljevega dremanja. Grenki nasledki so se malo že čutili pri zadnjih volitvah za krajni šolski svet in za deželni zbor, zato je pač skrajni čas, da stopimo na noge, da se vzbudimo iz dremotnega spanja ter oživimo zopet navdušenje za domačo reč. Sveta dolžnost je tedaj vseh pravih rodoljubov, da se vstopijo na čelo svojih bratov, jih navdušujejo, jim kažejo njihove pravice v narodnem obziru, razlagajo pomembo Slovencev in vseh Slovanov, posebno sedaj, ko smo začeli malo živeti glasiti se na svetovnem pozorišču, sedaj ko radost prešinja srca slovanskih sinov, ko polagoma prihajajo za Ruse in za ves slovanski svet vesele novice iz boja rusko-turškega. Bi li ne bilo prav, ko bi se zbirali domoljubi v dolžih zimskih večerih v gotovih prostorih, kjer naj bi se čitali slovenski časniki in knjige raznega sodržanja? To bi neizmerno gojilo narodno zavest ter tako vplivalo na narodovo izobraženje.

Naj bi slovenski pivci zahajali le v take gostilne, kjer se dobivajo slovenski časniki, a žali Bog, v svojo in v svojega kraja sramoto moram izreči, da glede tega je Ribnica zadnja mej vsemi slovenskimi mesti in trgi. Le ena gostilna mi je znana, kjer se ne pije samo, ampak i slovenski čita.

Ako nočemo zaostati za drugimi slovenskimi mesti in trgi, se moramo dvigati. Zato se družimo ribniški domoljubi, naročimo si dobrih časnikov, dandanes so neobhodno potrebni. Stopimo v zvezo trije, štirje, da bomo lažje prenašali naročnino. Ako se bomo mi jeli dvigati, nam bo sledila tudi vsa okolica, kajti želeli bi bilo, da bi imela vsaj vsaka vas pošten slovensk časnik, iz katerega bo zvedovala o dnevnih praskanjih. Dvignimo se toraj, rodoljubi, podajmo si roke v bratsko delovanje in potem bodo tudi zginitili ter se nam oklenili oni mlačneži, ki sedaj še nočejo biti Slo-

venci, ampak so le „Kranjci,“ ko bodo videli, da so bele vrane, ne vedoče, kaj prav hočejo!

Domače novice.

V Ljubljani 29. novembra.

(Dekanijska konferencija) ljubljanske dekanije se vrši danes.

(Mestni odbor) je imel včeraj zvečer sejo, v kateri so se razpravljali razni mestni računi. Na dnevnem redu je bil tudi samostojni predlog g. Regalija, da bi se čez cesarski graben, kjer se cesta za gradom zavija proti mostu, za pešce napravila brv, in pa predlog gg. Bürgerja, Leskovica in Mahra, da bi se državnemu zboru poslala prošnja zoper nameravano povikšanje colnine od vžitnih reči.

(Slovensko gledališče). V torek se je prvi pot igrala francoska igra „Prestop žene“ v zopet le malo polnih prostorih prav gladko. Gospica G. Nigrinova je krivo in obupno ženo kazala tako naravno, da smo občudovali njen talent. Gospod Schmidt je lascivnega pariškega zapeljivalca Alvareza zlasti s konca s tako ognjenostjo predstavljal, kakor da bi bil prav riba v vodi, gospod Kocelj je tudi vrlo dobro zamislil se v položaj moža, ki svojo ženo in otroka ljubi, čez 8 let pa zvé o nezvestobi svoje žene in da celo otrok ni njegov. Naloga gospe Odijeve se nam ni prav jasna zdela, čeravno je bila dovoljno dovršena. Poslušalci so hvalili igralce. Prevod igre je z majhnimi izjemami dober, bolj gladek in slovensk, kakor nekateri drugi. — Zdaj smo pri kraji s hvalo, ker moramo odločno protestirati, da se taki gnjili francoski izrastki, ki se izpihujejo iz najgrjih pravnih bul, presajajo na naša tla! Kar je tu, ni dosti manj kakor očitno opravičevanje prešestva, kakor so „Ehebruchsdramen“ novejših francoskih pisateljev. Tega pa ni treba, saj se ta „greh — hudobija“, ne pa „prestop“ še tako tiho prerad priplazi, čemu na javni oder s takimi nemoralnostmi! Nekteri pogovori — posebno prvi med krivo ženo (ki „ljubi“ svojega moža, čeravnoga 8 let za nas vodi) in njenim zapeljivcem — so taki, da mora človeka, ki ni še moralno popolnoma gobov, zlasti ženski spol — oblitati rudečica, sram ga je pred onimi ki so priča tega, kar poslušajo. Ali je slovensko gledališče res za to bilo z velikim trudom ustanovljeno, da se imajo ljudje v njem javno pohujševati? Naj nihče ne misli, da je ploskanje veljalo igri; veljalo je le igralcem, ki so se res odlikovali, kakor da bi bili na tem polju doma. — Burka „Gluh mora biti“ je tekla gladko, kar je bila zasluga gospodov Kajzelja, Šušteršiča in Jeločnika. Dasi se v nji sliši dosti robotih, ima pred prvo igro vsaj to prednost, da ni pohujšljiva in so si pa nji poslušalci s smehom pregnali vtis prve, ki pač more tam prodirati in dopadati, kjer je družinsko življenje tako razkopano, kakor po nekterih krogih v Parizu in drugod, kjer imajo o zakonskih ljubezni druge pojme, kakor pri nas.

(Neslana burka). V nemškem gledališču se je hotel v nedeljo zvečer burkež (komik) posebno odlikovati ter je stavil vprašanje: Was ist flüssiger als das Wasser? — Kaj je še bolj tekoče kakor voda? Odgovoril je: Der Papst, weil er überflüssig ist — papež, ker je odveč. Mislil si je menda, da je tam kje med Hotentoti, Judi ali — opicami, in da mu bo donela obilna hvala za tako bistroumnost, pa zmotil se je. Nihče mu ni zaklical: „bravo — dobro“, pač pa je bilo slišati sikanje med občinstvom, ki je pri tej priliki zopet pokazalo,

da je Ljubljana katoliško in višjemu glavarju cerkvenemu iz srca vdano mesto. Gledališno vodstvo vedno toži, da je gledališče prazno, in z novimi igrami vabi občinstvo k obilnejši vdeležbi. Pa vse njegovo prizadevanje bo zastonj in bo imelo ravno nasproten uspeh, če bode na odru pripuščalo take neslane burke, ki morajo hudo žaliti vsako katoliško srce. Če nemško gledališče nima blažjega namena, kakor zaničevati katoliško cerkev in njenega glavarja, naj le pobere kopita in naj se gre solit. Našim deželnim poslancem pa priporočamo, da naj se krepko upro, kadar se bode zahtevala deželna podpora za nemško gledališče. Katoliški prebivalci kranjski ne plačujejo deželnih davkov za to, da bi se potem z njimi podpirali zavodi, ki skrunijo njihove najblažnejše čute in zasmehujejo njihove najdražje svetinje.

(V Ljubljano skočil) je v ponedeljek nek vojak našega polka, ko so ga čez št. Peterski most v ječo gnali. Bil je nekaj ukradel. Čeravno so ga takoj izvlekli iz vode, ga vendar niso mogli več oživiti, bil je menda od mrtvuda zadet.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V goriški nadškofiji: Č. g. Štef. Kerkoč, kaplan v Podmelcu za vikarja v Lokvec. Č. g. Ant. Bratina, sem. duh. za kaplana v Podmelec. — Č. g. Franc Sedej, novomašnik za II. kapl. v Cerknju. — Č. g. Franc Červ postane I. kapl. v Cerknju. — Č. g. Miha Avijan, novomašnik za kaplana v Ajel. — Čast. g. Jožef Kodolja, kaplan v Ročinji, za kaplana v Dornberg. — Č. g. Vincenc Savognani, kaplan v Ajelu, za kaplana v Romans. — V. č. g. Janez Kolavčič kaplan v Dornbergu, je dobil faro Privčina. Umrl je 20. t. m. č. g. Mihael Mervic, župnik in dekan Črniški. R. I. P.

V ljubljanski škofiji: Č. g. Franc Andrejak pride s Črnega vrha za fajmoštra v Mozelj, č. g. Janez Kuralt, novoposvečenec pa za kaplana v Črni vrh pri Idriji.

V lavantinski škofiji. Za provizorja mestne fare v Ptuj je imenovan ondotni vikar, č. g. Andrej Kraner. Mestna fara je do 1. januarja pr. l. razpisana. — Gosp. Pignar stopi zopet v službo in pride za kaplana k sv. Hemi. Gosp. Obran je prestavljen v Artiče. Gosp. Jakopina stopi v začasni pokoj.

— Imenovanje. Davkarski adjunkt Fridrih Sertič postal je kancelist pri deželni vladi kranjski.

— Cementirovalni vrad pri sv. Lenartu v slov. gorah je začel vradovati 1. novembra t. l. v hiši g. Sarnitz-a. Vradni dan je vsaka sredo!

— Na morji je bil pretekle dne hud vihar. Llojdov parnik je iz Benedk namesto 6 potreboval 13 ur, neko ladjo na jadra pa je bilo vrglo na južno-laske obale blizu Grada, kamor so morali nemudoma odpluti parniki iz Trsta, da so jo rešili in v Trst pripeljali.

— Jasno razlaganje. Nek učitelj je učencem razlagal fizikalčno geografijo tako le: „Mislite si, da je moja glava zemlja. Če torej solnce stoji naravnost nad glavo, imajo njeni prebivalci poludne. Razumite?“

— Vstrajnost. V Pardubicah na Češkem je te dni bila poroka imenitnega kmetkega gospodarja hčere z ubožnim kovaškim pomočnikom. Oča se je tej zvezi dolgo upiral, in ko je nekega dne rojil nad svojo hčerjo, pobegnili je ta iz hiše. Oča pak je na skrivnem šel za njo in videl je njo ter ljubimca,

ko sta klečeča molila na gomili ranjke kovačice in matere. Največji strah pa prešine vse ude razjarjenemu očetu, ko zagleda v roki hčerinoga ljubimca samokres, namerjen v nje srce. Skočil je k njima in vzešši jima smrtonosno orožje, privolil je, da stopita v zakon.

— Za pogorelce v Rocinji, v okraju goriškem, so cesar darovali 1000 gld., za pogorelce v Föderlachu na Koroškem pa 500 gld.

— Silen vihar je v soboto zvečer razsajal ob angleškem pomorju; 30 ladij se je med Ramsgate-om in Dealom razbilo, in veliko ljudi je poginilo.

— Na dunajski univerzi je bilo prešlo šolsko polletje vsega skupaj 3610 poslušalcev v vseh štirih fakultetah. Kranjcev posebej je bilo: bogoslovcev 1, pravoslovcev 43, medicincev 1, modroslovcev 23, skupaj torej 68 dijakov.

— Slovanska bibliografija. „Kazatel“, časopis pre katoliške duhovne rečnictvo (govorništvu). Vydává Pavel Blaho kaplan holičský. Ta pridigar v slovaškem jeziku izhaja vsak mesec in prinaša pridige za vse nedelje in praznike za jeden mesec naprej. Cena 4 gld. Naroči se nanj pri vredništvu v Holiči (via Göding.)

V Turč. sv. Martinu na Ogerskem je začel izhajati slovaški humoristični list „Zasmějme se“. Izhaja 10. 20 in 30 vsacega mesca. Listova oprava je lepa, podobe so številne in izvirne. Za četrt leta velja samo 80 kr. Dosedaj so izšli tri številke.

Sedaj je izšel v Varšavi spis: „O powstawaniu praw moralnych“. Spisal dr. A Swietochowski. Delo ima 252 strani in velja 1 r. 50 k. Dobrowskega rusko-poljskega slovarja je izšel sedaj četvrti sošitek.

— Skromnost. Nek tat se pred sodnikom zagovarja, ker je sosedu ukradl ovco. Sodnik: „Če ste lačni, ukradete lahko samo kos mesa, pa ne cele ovce naenkrat.“ Toženec pa odgovori: „Gospod, jaz nisem takrat ravno nobenega pipca imel pri sebi, da bi bil odrezal funt mesa. Zato sem moral vzeti kar celo ovco.“

— Hud dovtip. Sloveči plesalec po vrvi, Francoz Blondin, ki je že večkrat po napeti vrvi šel čez največji vodopad na svetu Niagara v Ameriki, kazal je te dni v Parizu svojo vratolomno umetnost v velikem gledališču. Predno pa začne predstavo, pokliče ga policijski prefekt k sebi, ter mu veli, naj razpreže pod vrvjo mrežo, da se kaka nesreča ne primeri, ko bi se mu na vrvi spenilo. Blondin se brani in brani; ko pa vidi, da je vse zastonj, reče prefektu: „Gospod, zapovedite tudi ministerstvu Brogliejevemu, naj razpreže mrežo pod seboj, da si ne zlomi vratu, kajti pasti ima zdaj zdaj, in sicer prav silovito!“

— Civilni zakon je bil na Francoskem vreden za časa velike revolucije in od te dobe nima nijedna poroka državne veljavnosti, če ni sklenjena pred županom. Vrh tega se pa dajo zaročenci z malimi izjemami tudi v Parizu samem po civilni poroki še v cerkvi poročiti. Posebno skrbi ženski spol za cerkveno poroko. Po tem tacem je civilni zakon (kteri se vrši poprej nego cerkveno zasnubenje) gola ceremonija, ki je za večino prebivalstva zelo neprijetna. Neprijaznost do civilne poroke se pa kaže zlasti na kmetih, kjer hoče biti po starodavnem običaji vsaka nevesta poročena s pregrinjalom in z vencem na glavi. V poprejšnjih letih se je vvedla po navodu prostomavtarjev in židov velika agitacija, kateri namen je bil spraviti v zaničevanje in zasramovanje prostovoljno cerkveno poroko.

Proti temu so se ustopile s hvale vrednim načinom žene in dekleta, napravivši društva, da bi se cerkvena poroka obdržala v vseh okoliščinah. Dijon, staro glavno mesto v Burgundu, je dalo prvi dober izgled in tako društvo šteje tam nekoliko tisuč žen in deklet. V društvenih pravilih se pravi da: „snubenci ne pojdejo nikdar isti dan v vrad k civilni in pa v cerkev h cerkveni poroki, ampak da se obe poroki ločite. Na vrad se gre v prosti obleki brez kinča, brez spremstva izvzemši priče, katere tirja zakon. Z vradu naj se poda nevesta v očetovski dom, kakor bi se ne bilo ničesar prigodilo in naj tam ostane do cerkvenega zaročanja. Ko župan po besedici „da“ snubenca za poročena razglasi, kakor mu postave veleajo, mu nevesta lahko reče, če mu hoče: Gospod, vi se motite, ker v resnici bova še le v cerkvi poročena. Tako piše Hlas č. 90.

Eksekutivne dražbe.

29. nov. 3. Markovič iz Velikega Črnega, 3. Kastelic iz Stranj, oba v Zatičini. 3. Blatnik iz Seč, 3. Kalčič iz Srednje vasi, 2. Briski iz Banjelohe, vsi v Kočevji. 3. Čehovin iz Malega otoka, v Postojni.

30. novembra: 3. Žele iz Radobove vasi, 3. Cucek iz Stare Sušice, oba v Postojni. 3. Brumen iz Knježaka, 3. Batista iz Zarečice, 3. Frank iz Bere, vsi v Bistrici. 3. Lipoglovšek iz Apnenika, v Radečah. 2. Raitharek iz Bezgunj, v Trzinu.

Umrli so:

Od 23. do 26. novembra: Valentin Lindtner, uč. 26 l., za vnetjem možganov. Antonija Križnar, kond. h. 19 l., za jetiko. Anton Škerjanec, usnjar 46 l., za rakom v želodcu. Marija Pokorn, del. o. 5 d., za božjastjo. Jera Keber, del. v. 65 l., za vtriplj. pljuč. Lorenc Obreza, del. 28 l., za jetiko. Franca Gabrajna, prodajalka loterijskih listov, za mrtudom. Jožef Zavertnik, kovač 45 l., za vodenico. Ferd. Kalingar, finančni nadzornik za vtriplj. možganov.

Loterijske številke 25. novembra.

Na Dunaju: 13, 57, 6, 82, 41.

V Gradcu: 76, 55, 32, 51, 71.

Telegrafične denarne cene 28. novembra.

Papirna renta 63.35 — Srebrna renta 66.60 — Zlata renta 74.10. — 1860letno državno posojilo 112.50 Bankine akcije 815 — Kreditne akcije 205.30 — London 118.70 — Srebro 106.80. — Ces. kr. cekini 5.64. — 29 frankov 9.54.

Denarstvene cene 27. novembra.

Državni fond.		Denar.	Blago
6% avstrijska papirna renta		63.35	63.55
5% renta v srebru		66.55	66.70
4% renta v zlatu (davka prosta)		74.30	74.50
Srečke (lozi) 1854. l.		109.—	109.90
" " 1860. l. celi.		112.60	112.90
" " 1860. l. petinke		121.50	122.—
Premijski listi 1864. l.		140.25	140.50
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		98.50	99.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%		90.—	91.—
Ogerske po 5%		77.75	78.50
Hrvaške in slavonske po 5%		85.—	86.—
Sedmograske po 5%		76.—	76.50
Dejnice (akcije).			
Nacionalne banke		813.—	815.—
Unionske banke		61.—	61.25
Kreditne akcije		206.50	207.75
Nižoavstr. eskomptne družbe		740.—	750.—
Anglo-avstr. banke		87.50	87.75
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gld. n. v.		164.75	165.25
Tržaške " 100 " k. d.		120.—	121.—
" " 50 " " "		60.—	61.—
Badenske " 40 gld. n. v.		28.75	29.25
Salmove " 40 " " "		40.—	40.50
Palfi-jeve " 40 " " "		27.—	27.50
Clary-jeve " 40 " " "		28.50	28.75
St. Genois " 40 " " "		31.75	30.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "		27.—	28.25
Waldstein-ove " 40 " " "		22.—	22.75
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.66	5.67
Napoleonsd'or		9.53	9.54
Srebro		106.30	106.50